АЖРИМ

(даъво аризасини кўрмасдан қолдириш ҳақида)

Беруний тумани

2024 йил 29 апрель

Беруний туманлараро иқтисодий судининг судьяси Ж.Аманиязов раислигида, судья ёрдамчиси Д.Мамбетсалиевнинг котиблигида, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Қорақалпоғистон Республикаси бошқармасининг даъвогар "QIPCHOQ G'ALLA KLASTER" масъулияти чекланган жамиятининг манфаатини кўзлаб, унинг фойдасига жавобгар "RAJAPOVA BAHOR" фермер хўжалигидан 18 697 990 сўм асосий қарз ва 9 348 995 сўм пеня ундиришни сўраган даъво аризасига асосан қўзғатилган иқтисодий ишни суд биносида очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Қорақалпоғистон Республикаси бошкармаси (бундан буён палата деб юритилади) матнда даъвогар "QIPCHOQ G'ALLA KLASTER" масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади)нинг манфаатида иктисодий судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, унинг фойдасига жавобгар "RAJAPOVA BAHOR" фермер хўжалиги (бундан буён матнда жавобгар деб юритилади) дан 18 697 990 сўм асосий қарз ва 9 348 995 сўм пеня ундиришни сўраган.

Суд муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган бўлса ҳам, Ўзбекистон Савдо-саноат Палатаси Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси, даъвогар ва жавобгар суд мажлисида ўз вакилларининг иштирокларини таъминлашмади ёки ишни ўз вакилларининг иштирокисиз кўрилиши тўғрисида арз қилишмади.

Суд ишдаги хужжатларга хукукий бахо бериб, куйидагиларга асосан даъво аризасини курмасдан колдиришни лозим топди.

Ишдаги хужжатлардан аниқланишича, Ўзбекистон Савдо-саноат Палатаси Қорақалпоғистон Республикаси бошқармасининг даъво аризаси суднинг 2024 йил 08 апрелдаги ажрими билан иш юритишга қабул қилинган ва ишни кўриш 2024 йил 29 апрель кунига тайинланган.

Суднинг ажрими ишда иштирок этувчи шахсларга гибрид почта орқали юборилган бўлиб, ишда унинг юборилганлигини ва қабул қилиб олинганлигини тасдиқловчи маълумотномалар мавжуд.

Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда — ИПК деб юритилади) 170-моддасининг иккинчи қисмига биноан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган даъвогар суд мажлисига келмаса, даъвогарнинг ишни унинг йўқлигида кўриш тўғрисидаги аризаси бўлган тақдирда, низо унинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Лекин, бугунги суд мажлисига Ўзбекистон Савдо-саноат Палатаси Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси ва даъвогар вакиллари келишмади ва иш хужжатларида уларнинг ишни ўзларининг иштирокисиз кўриш тўгрисидаги аризалари мавжуд эмас.

ИПК 107-моддасининг 6-бандига асосан даъвогар биринчи суд мажлисига келмаган ва ишни ўзининг иштирокисиз кўрилиши тўғрисида арз қилмаган бўлса, даъво аризаси кўрмасдан қолдирилиши лозим.

Шу боис, суд даъво аризасини кўрмасдан қолдиришни лозим топди.

ИПК 109-моддасига кўра, даъво аризасини кўрмасдан қолдириш учун асос бўлиб хизмат қилган ҳолатлар бартараф этилганидан кейин даъвогар судга даъво аризаси билан умумий тартибда янгидан мурожаат қилишга ҳақли.

Шунингдек, ИПК 118-моддасининг биринчи қисмига мувофиқ суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 2020 йил 19 декабрдаги "Иктисодий ишлар бўйича суд харажатларини ундириш амалиёти тўгрисида" ги 36-сонли қарори 17-бандининг тўртинчи қисмида тушунтириш берилишича, давлат божи тўлашдан озод қилинган давлат органлари ҳамда бошқа шахслар юридик шахслар ва фукароларнинг манфаатида киритган даъво аризалари (аризалар) кўрмасдан қолдирилганда ёки иш юритиш тугатилганда давлат божи манфаати кўзланиб даъво киритилган даъвогарлардан ундирилади, бунда "Давлат божи тўгрисида" ги Қонуннинг 18-моддасига кўра, даъво кўрмасдан қолдирилган ёки иш юритиш тугатилган ҳоллар мустасно.

Узбекистон Республикасининг "Давлат божи тўгрисида"ги Қонуни 18-моддасида даъво аризаси ИПК 107-моддасининг 6-бандига асосан кўрмасдан қодирилган такдирда, давлат божи республика бюджетидан қайтарилиши кераклиги назарда тутилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 17 ноябрдаги "Иш ҳақи, пенсиялар ва нафақалар миқдорини ошириш тўғрисида"ги ПФ-196-сонли Фармонига асосан 2023 йил 1 декабрдан бошлаб базавий ҳисоблаш миқдори 340 000 сўм қилиб белгиланган.

Даъвогар томонидан иш бўйича олдиндан 34 000 сўм почта харажати тўланган.

Шу боис, суд даъвогардан республика бюджетига 560 939,70 сўм давлат божи ундиришни ва иш учун тўланган почта харажатини даъвогар зиммасида қолдиришни лозим топди.

Юқорида баён этилганлардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 107-моддаси 6-банди ва 195-моддасини қўллаб, суд

АЖРИМ КИЛДИ:

Даъво аризаси кўрмасдан қолдирилсин.

Даъвогар "QIPCHOQ G'ALLA KLASTER" масъулияти чекланган жамиятидан республика бюджетига 560 939,70 сўм давлат божи ундирилсин.

Иш учун тўланган 34 000 сўм почта харажати даъвогар "QIPCHOQ G'ALLA KLASTER" масъулияти чекланган жамияти зиммасида қолдирилсин.

Ажрим қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Ажримдан норози тараф бир ойлик муддатда шу суд орқали Қорақалпоғистон Республикаси судига апелляция тартибида ёки апелляция тартибида кўриб чикилмаган биринчи инстанция судининг ажрими устидан ажрим қонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация тартибида шикоят берилиши ва прокурор протест келтириши мумкин.

Судья

Ж.Ж.Аманиязов

